

Se 'European Agricultural Fund for Rural Development' (EAFRD)

midt
regionmidtjylland

Derudover har projektet fået støtte fra Kvægaftiftsfonden, Region Midtjylland samt kommunerne Ringkøbing-Skjern, Skive, Holstebro og Randers.

Nyhedsbrev 6, juni 2014. Smag på Landskabet

Nyt fra projektledelsen

Eva Søndergaard og Jaap Boes

Det er synd for dem, der gik glip af projektmødet den 12. juni på Hjerl Hede, for vi havde igen en rigtig god dag. Torben viste os rundt på arealerne, og vi fik et rigtig godt indblik i de overvejelser, der indgår, når en naturpleje skal planlægges. Jørgen gav også et godt indblik i sine overvejelser som dyreholder, og hvordan det er vigtigt som dyreholder at have forståelse for målet om naturpleje - også på de mindre produktive arealer. Vi hørte om spændende aktiviteter i de enkelte arbejdsplaner, som er beskrevet neden for, og vi fik smagt på resterne af det kød, der indgik i undersøgelsen i AP4.1 i efteråret. Om eftermiddagen gav oplægget ved Hanne Harbo fra reklame- og kommunikationsbureauet Nørgaard Mikkelsen anledning til mange spørgsmål og tanker om vores koncept. Heldigvis var den overordnede konklusion, at vi har et godt udgangspunkt for at skabe et levedygtigt koncept. Hannes oplæg er lagt på Sharepoint, så alle kan blive inspirerede.

Konceptets levedygtighed vil blive sat på prøve d. 16. september, hvor vi har indkaldt til stiftende generalforsamling i Foreningen Smag på Landskabet. Det bliver rigtig spændende at se, om alle dem, der har tilkendegivet interesse for ideen, også vil møde op og være med til at præge det fremover. Vores oplæg er, at Foreningen Smag på Landskabet, hviler på to ben - dels et ben båret af medlemmerne, og dels et ben båret af andre interessenter (se figur). I den kommende tid vil vi kontakte relevante interessenter for at inddrage dem i tilblivelsen af Foreningen Smag på Landskabet.

Randi Kok fra Friland er trådt ud af styregruppen pga. jobskifte. Frilands direktør Henrik Biilmann er i stedet trådt ind i styregruppen.

Viden og udvikling

Foreningen Smag på Landskabet

Medlemmer

- Producenter
- Slagtere
- Gårdbutikker
- Engros
- Detail
- Restauranter

Interessenter

- **Kommuner**
 - Teknik og miljø
 - Erhverv, udvikling og turisme
- **Organisationer**
 - Landbrug & Fødevarer
 - DN
 - DOF
 - M. Fl.

Sekretariat

- Sekretær for Foreningen Smag på Landskabet
 - Formidling
 - Markedsføring
- Formidle faglige opgaver
- Projektudvikling
 - Projektledelse
 - Projektfinansiering
- Fundraising til lokale projekter

Nyt fra Kommunikation

Kirsten Marstal, VFL, Kvæg

Facebook

Vi har lagt en del energi i at få flere følgere på Facebook. Formålet er, som tidligere nævnt, at få fat i forbrugergruppen og skabe en interesse for naturpleje og naturkød samt kendskab til projektet. Vi laver opslag 2 – 3 gange ugentligt og har promoveret siden via annoncering på Facebook i to omgange. Det betyder, at vi siden sidste nyhedsbrev er gået fra 76 til 853 følgere på siden.

Video

Vi har produceret en lille video om naturpleje, og de opgaver naturpleje indebærer for landmanden. Den ligger på www.smagpaalandskabet.dk under landmandsportrætterne og er desuden lagt på Facebook.

Se videoen [her](#)

Find alle landmandsportrætterne [her](#)

TV og radio

TV2 Østjylland

I samarbejde med Landbrug og Fødevarers presseafdeling fik vi et TV-indslag i TV2 Østjylland den 28.

maj om naturkødets egenskaber. Både Margrethe Therkildsen og landmand Flemming Lind, som sidder i Smag på Landskabets styregruppe udtaler sig. Desværre er vi jo ikke herre over, hvordan den slags indslag klippes, og desværre røg projektnavnet Smag på Landskabet ud – men naturpleje og det gode kød fik fin omtale. På Facebook blev indslaget set af 1.344 personer og er dermed det mest sete opslag indtil videre.

Se indslaget [her](#)

P4 Østjylland

Reportage fra P4 Østjylland den 18. juni i Mols Bjerge. Margrethe Therkildsen fortæller om resultaterne af Smag på Landskabet-undersøgelsen af kødets egenskaber fra dyr på naturarealer.

Klik på linket [her](#) – klik derefter på 'hør' ud for kl. 17.42 og 17.52. Man skal lige igennem et musiknummer begge gange først, før Margrethe kommer på.

Nyt fra AP1 Ekstensiv naturpleje i praksis – påvirkning af dyr og natur

Troels Kristensen, AU-AGRO på vegne af Carl Oskar Paulrud, VFL, Kvæg

Dyrene er nu igen kommet ud på naturarealerne og der gennemføres i løbet af sæsonen en række registreringer som har til formål at beskrive arealernes benyttelse, dyrenes velfærd og trivsel. Der er tilknyttet en masterstuderende, Sofie Krabbe Bell, som fire gange i løbet af sæsonen vil lave registreringer af vegetationen på arealerne og dyrenes udnyttelse af arealet. Som et spændende ekstra tiltag er en række dyr blevet udstyret med en GPS som hvert 15 minut i løbet af sommeren kan fortælle os, hvor dyret har været på arealet. Ved at koble disse oplysninger med registreringer af udviklingen i arealets vegetation forventer vi, at opnå ny indsigt i hvordan den mest hensigtsmæssige brug af naturarealerne kan gennemføres.

Nyt fra AP2 Brugerdreven udvikling af løsningsmodeller for attraktiv naturpleje

Heidi Buur Holbeck, VFL, Planteproduktion

Der er lavet telefoninterviews med dyreholdere eller ejere af arealet for at få viden om, hvilke tilskud der søges til arealerne. Hvor der søges tilskud via den 5 årige plejegræsordning, er der desuden spurgt ind til, hvilken kontrolform der er valgt. Sammenfattende var erfaringerne, at der mangler viden om tilskudsmuligheder og kontrolform, samt at mange af landbrugsrådgiverne er meget forsigtige med at anbefale tilskud til naturpleje.

Ligeledes er der lavet telefoninterview med 10 kommunale naturmedarbejdere. Disse er blevet spurgt om deres kendskab til kontrol efter fast græsningstryk. Erfaringerne herfra viser, at der er stor forskel på kommunernes viden om den nye kontrolform. Ligeledes er der stor forskel på, hvor mange anbefalinger om et lavere græsningstryk de har lavet i de enkelte kommuner.

Resultaterne fra de to spørgeskemaundersøgelser skrives sammen og beskrives i en lille omtale (kommer senere).

Natlan er gået i gang med opfølgning på de plejeplaner, der blev udarbejdet for ca. halvdelen af projektarealerne sidste år. I år bliver der på de resterende projektarealer først udarbejdet en "light" udgave af

en plejeplan, inden de egentlige plejeplaner udarbejdes. Dette for at få klarhed over, hvor meget information der går tabt ved en light udgave – eller om det er muligt at få viden nok om arealerne ved en hurtig gennemgang.

Der er nu udarbejdet 16 faktaark om naturpleje. Alle arkene kan ses [her](#): Der er generelt stor interesse for projektet, og der har været holdt flere indlæg på forskellige møder rundt om i landet.

Nyt fra AP3 erfaringsudveksling om naturpleje

Per Spleth, VFL, Kvæg

Der er sket en del i AP3 siden sidste nyhedsbrev. I maj måned afholdt vi fire netværksmøder med de deltagene kommuner sammen med DLBR rådgivning. Deltagerne var:

Ringkøbing-Skjern Kommune og Vestjysk Landboforening
Holstebro Kommune – Heden og Fjorden
Skive Kommune – LandboLimfjord
Randers Kommune – LandboMidt/Øst – LMO

Vi havde nogle rigtig gode møder alle fire steder. Vi havde fået Linda Udclit fra Agri Nord til at holde et indlæg om, hvilke tiltag de har gjort i deres område. Her arbejdes meget sammen med Kommunerne omkring ansøgninger og rådgivning. En kommune betalte Agri Nord op til 10 timer for at lave ansøgning om tilskud til hegning osv. I AgriNord har de også lavet et tværfagligt netværk for at sikre den bedste rådgivning til jordejer og dyreejer. Det var rigtig godt, vi havde Linda med på disse møder. Deltagerne var generelt lidt tvivlende i starten, men ved slutningen af møderne var der en positiv holdning til at arbejde videre med samarbejde med kommuner og sikre landmanden den bedste rådgivning på Naturplejeområdet. Heidi gennemgik på møderne hvad der var gang i AP1 og AP2. Jeg fremlagde desuden ideen om at lave en ekspertliste over rådgivere, der kan rådgive jordejer og dyreholder. Den blev også positivt modtaget.

Vi arbejder videre med dette. Vi regner med at afholde en form for kursus for potentielle rådgivere i september og lave en test i oktober, og så skulle listen kunne laves i november 2014.

Nyt fra AP 4.1

Naturkødets spise- og smagskvalitet

Margrethe Therkildsen, Aarhus Universitet

Data fra 1. årgangs kødkvalitetsanalyser er ved at være gjort op. Det er spændende resultater, der har givet megen opmærksomhed fra producenter, forbrugere og medier. Vi ser forskelle i kødets kvalitet og smag, men hovedsagligt forskelle mellem de stude, der har været på stald i to måneder før slagtning, sammenlignet med de dyr, der er slagtet direkte fra græs. Vi tog prøver fra fire grupper af dyr – i alt 22 stude. Det er et lille materiale, der både rummer forskellig fodring, race, alder og slagteri – derfor kan der være flere årsager til forskellene. Men alligevel er der et mønster i, at de stude, der er slagtet direkte fra græs, har mere vildtsmag, større indhold af E-vitamin og et lavere forhold mellem omega-6 og omega-3 (ω_6/ω_3)-fedtsyrer, hvilket er positivt ud fra et humant synspunkt. Med analyse af kød fra endnu en årgang af dyr her i 2014, som har afgræsset naturarealer, vil vi få et datamateriale, der er meget stærkere at udtale sig på. Resultaterne fra 2013 har desuden sat fokus på kødets mørhed, som ikke var til-

fredsstillende fra alle dyr, der blev slagtet. Det kan have noget at gøre med dyrenes vækst før slagting og slagtekroppens fedningsgrad. Forhold, der bør have særlig opmærksomhed, når dyrene går på naturarealer, hvor der kan være risiko for lav tilvækst sidst på sæsonen, og dermed også lav fedningsgrad af slagtekroppen. Det vil betyde at slagtekroppen ikke er beskyttet af et tilstrækkeligt talgdække under køleprocessen på slagteriet, og at muskulaturen ikke har potentiale for en passende mørhedsudvikling.

Smag på Landskabet – kødets **kvalitet** påvirkes af det dyrene æder

Margrethe Therkildsen

Aarhus Universitet, Institut for Fødevarer, Blichers Allé 20, 8830 Tjele

Margrethe.Therkildsen@agrsci.au.dk
#07100007

Afgræsning af naturarealer er godt for naturen – kvæget holder bevoksningen på følsomme naturarealer nede, så der bliver lys og luft til truede plante- og dyrearter. Kvæg som afgræsser disse arealer plejer naturen mere skånsomt end hvis vegetationen holdes nede med maskiner. Samtidigt kan naturafgræsning også påvirke kødets kvalitet – både dets sammensætning, smag, mørhed og farve.

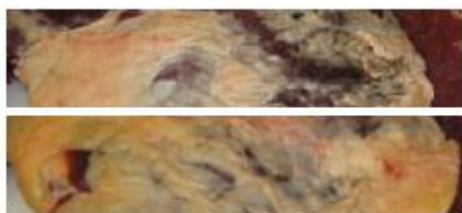

Fedtsyrer

Kødets fedtindhold er lavt og det fedt der er, er mere umættet og indeholder flere sunde fedtsyrer f.eks. omega-3 fedtsyrer sammenlignet med dyr der er fodret med kraftfoder på stald.

Farve

Kødet kan være mørkere og fedtet mere gult når kvæget udelukkende får græs/naturgræsser. Den gule farve i fedtet kommer fra et øget indhold af β -caroten (A vitamin).

Smag

Smagen kan være mere markant, og bliver beskrevet med karakteristika som kød-, vildt-, bitter-, sødlig-, syrlig-, metal- og leversmag.

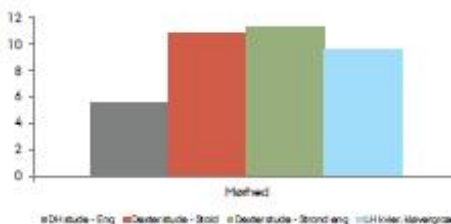
Sensorisk bedømmelse - SMAG

Mørhed

Kødets mørhed er ikke altid tilfredsstillende – det kan forklares med en lav tilvækst på arealerne, lav fedtindhold i kødet og lav fedningsgrad af dyrene – faktorer der kan resultere i sejere kød. Derfor er modning af kødet efter slagting meget vigtig for at give en god kvalitet.

Sensorisk bedømmelse - MØRHED

Som nævnt ovenfor er der stor interesse for resultaterne. Senest er projektet blevet præsenteret ved "Science in the City" festivalen på Carlsberg-grunden i København i weekenden 21-22. juni med en stand. Posteren, jeg præsenterede, ses her.

Nyt fra AP4.2.

Nye produkter på basis af Naturkødets spise- og smags-kvalitet

Dorthe Trabjerg Hansen, VIFU

Netværket omkring Smag på Landskabet udvides stille og roligt, og vores erfaring må være, at ting tager tid, men at vi nu begynder at skabe interesse, især hos producenter med gårdbutikker.

D. 10. juni afholdt vi et seminar på AU Foulum, hvor emnerne var planlagt ud fra illustrationen af værdikæden. Mødet var en stor succes både mht. kvalitet og kvantitet, da der var ca. 60 deltagere.

Der var et indlæg om projektet ved Eva Søndergaard, for at sikre at deltagerne kendte til projektets baggrund. Herefter et kort indlæg omkring de foreløbige resultater af spørgeskemaundersøgelsen (mere om den i næste nyhedsbrev) og et indlæg ved Per Spleth om, hvor man kan få rådgivning om naturpleje.

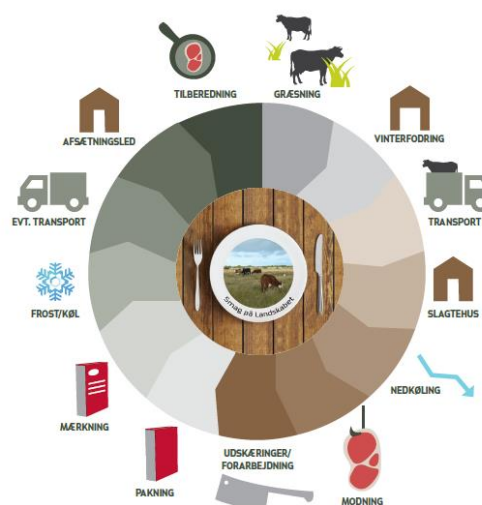
Jens Ole Hededal fortalte om sine praktiske erfaringer med naturpleje, og Margrethe Therkildsen om sine analyser af smag og kødkvalitet.

Jette Nysom fra Elite Food havde et indlæg om regler og mærkning af oksekød, og Lea Mensel fra Gammelbys om markedsføring, især via Facebook. Vi sluttede markedsføringsemnet af med et oplæg ved Jacob Kjærsgaard fra Hedekød, som fortalte om deres erfaring med salg og markedsføring af naturplejekød.

Som afslutning på hele seminaret havde vi en diskussion om konceptet, som uden tvivl er interessant for producenter og gårdbutikker, som dog stadig er lidt betænkelige ved især ansøgning om tilskud til naturpleje.

Dagen sluttede med en rundvisning i kvægstalden, for de som var interesserede i det.

Evalueringen af dagen viser, at der er stor interesse for naturpleje, og specielt de to indlæg ved Jens Ole og Jacob fik mange roser med på vejen. Meget tyder på, at ambassadører fra egne rækker sælger budskabet rigtig godt, så det skal vi tænke ind i de næste to seminarer, som vi skal i gang med at planlægge efter sommerferien.

Nyt fra AP5 Koncept for "Naturkød"

Dorthe Trabjerg Hansen, VIFU

Landsskuet i Herning blinker i neon i AP5. Vi arbejder på højtryk for at få omdannet halvdelen af Stald 19, til Smag på Landskabet. Standen repræsenterer hele projektet, så vi har både natur, dyr, landmand, kødkvalitet og afsætning med i en eller flere former.

Vi har lavet et program med events på standen, som skal gøre det ekstra spændende at besøge os. Der er både noget for børn, for naturplejere og nogen som gerne vil være det, for de som elsker naturen og selvfølgelig smagsprøver på kødet:

Torsdag

10.00-10.30 – Hvad spiser koen – naturpleje i børnehøjde - Stald 19

11.00-13.00 – Naturpleje i praksis – mød landmanden – Stald 19

14.00-14.30 – Hvad spiser koen – naturpleje i børnehøjde - Stald 19

Fredag

9.00-17.00 – Rådgivning i naturpleje – Stald 19

10.00-12.00 – Naturpleje med GPS – Stald 19

12.00-14.00 – Derfor plejer vi naturen – Stald 19

14.00-16.00 – Naturpleje i praksis – mød landmanden – Stald 19

Lørdag

9.00-11.00 - Naturpleje med GPS – Stald 19

10.00-11.00 - Naturpleje i praksis – mød landmanden – Stald 19

13.00-15.00 – Smagsprøver på grillet naturkød – Stald 19

På standen skal vi bl.a. have tre kalve, venligst udlånt af Carl Aksel, forskellige planter, græs-baseret foder og diverse materiale til uddeling. Og så har vi kaffe, te og saftvand, og borde/bænke så man kan slå sig ned og hvile benene.

I naturområdet skal Smag på Landskabet også repræsenteres, så der skal et par af Jens Oles dyr gå, og ved siden af et skilt om projektet.

I teltet "Mad for alle" placerer vi en roll up om projektet, med henvisning til stald 19.

Hvis I er på Landsskuet, og har lyst til at fortælle om jeres arbejde i projektet, er I velkomne til at kigge forbi og give vores besøgende et indblik i jeres opgaver.

Foruden Landsskuet, er vi så småt gået i gang med at planlægge vores deltagelse ved Food Festival i Aarhus til september og har nu sat en dato for den stiftende generalforsamling i foreningen Smag på Landskabet, nemlig d. 16. september. Forud for generalforsamlingen venter et stort arbejde med at få sammenfattet oplægget til foreningens vedtægter og de kriterier, som skal opfyldes for at måtte producere og sælge kød under foreningens navn. Resultatet af spørgeskemaundersøgelsen og oplægget på projektmødet på Hjerl Hede ved strategisk food planner Hanne Harbo, Nørgaard Mikkelsen, er vigtige elementer i det arbejde.

Kalender

3.-5. juli	Landsskuet
august	Styregruppemøde (under planlægning)
5.-6. september	Food Festival
16. september	Stiftende generalforsamling i Foreningen Smag på Landskabet

midt
regionmidtjylland

Derudover har projektet fået støtte fra Kvægaftiftsfonden, Region Midtjylland samt kommunerne Ringkøbing-Skjern, Skive, Holstebro og Randers.

